

HELEN LOKUTA

Laval soovin, et minu kunst puudutaks iga inimest, et sellest jääks midagi tema hinge, et ta ei lahkuks tühja tundega, mõtiskleb Helen Lokuta, kes viimasel paaril aastal on musikaalsuse, kauni hääletämbri, sära ja sarmiga teatri- ja kontserdilaval endale tähelepanu tõmmanud.

Helen on jaanuarist 2006 täiskohaga Estonia solist. Enne seda oli ta mitu aastat vabakutseline. Nüüd teeb vabakutselisena kaasa Nargen Opera, Tallinna Kammerorkestri, Eesti Filharmoonia Kammerkoori ja ERSO projektides, festivalidel jm. *Erinevates žanrites osalemine teeb mitmekülgeks, võtab pingeid maha ja välistab stambi.*

1994. aastal sai Helen Eesti noorte lauljate võistlusel I koha, 2005. aastal võitis ta II preemia Vilniuse rahvusvahelisel vokalistide konkursil ning sai lisapreemia eesti laulu, Kuldar Singi „Me armastus“ esituse eest.

Oma senistest rollidest peab Helen Estonias oluliseks nimiosa „Carmenis“, Polinat „Padaemandas“, Anniot „Tituse halastuses“ ja Lolat „Talupoja aus“; Nargen Opera Haydni-lavastuste Costanzat „Üksikus saares“ ja Lisettat ooperis „Elu kuu peal“; Inglit ja Õpetajat Tõnu Kõrvitsa ooperites „Mu luiged, mu mõtted“ ja „Tuleaed“; suurvormides osalemist ja soolokontserte Eestis, Saksamaal, Itaalias ja Rootsis.

Uus hooaeg algas juba 22. juulil. Tegin kaasa Rapla kirikumuusika festivalil, Händeli „Messias“, augustis tulid Nargen

Opera projektid. Laulsin Naissaarel Arvo Pärdi soolokantaadi „L'abbé Agathon“ ettekandel, mis oli mulle väga suur ülesanne. Pärt oli ise kohal ja juhendas. Vahetu kontakt heliloojaga on eriti väärtuslik. Olen usklik inimene ja lugu mehest, kelle Jumal pani proovile, puudutas mind ennast väga sügavalt – minule oli see suve kõige suurem sündmus. Suurepäraselt läksid Viinistus Haydni ooperi „Üksik saar“ etendused, seekord Liis Kolle lavastuses. Mõlemal etendusel oli täissaal, rahvas seisis püsti ja trampis jalgu.

Helen saab eluks jõudu usust. Olen rajanud oma elu usule Jumalasse. Minu töö ja olemine lähtub piiblitõdedest. See on mu selgroog. Kui mult võetaks elus midagi ära, ei lammutaks see mind nagu puslet laiali.

Ka muusika juurde jõudis Helen kiriku kaudu. Alustasin lapsena Tartu Salemi kiriku pühapäevakoolis. Ema oli koorijuht, õde on muusikaõpetaja. Laulsin solistina ja ansamblis. Õppisin Tartu 7. keskkooli muusikakallakuga klassis (praegune Karlova Gümnaasium), sain hääleseadet ja olin tütarlastekoori solist ning hiljem lastekoori Kurekell solist. See andis hea laulupraktika ja lavanärviga ei ole mul siiani probleeme. Muusikakoolis õppisin viiulit. Solfedžõõpetaja aga soovitas kindlasti laulmist õppida. Viiuliga oli ka soolo- ja ansamblesinemisi ja praegu küsivad mu kontsertmeisterid, et kas olen mingisugust pilli õppinud, et oskan harmooniat hästi kuulata. Viiuliõpingud on mu elu lihtsustanud ja andnud eelise ka vokaalpartiide kergemaks omandamiseks.

Helen Lokuta augustis 2006.

Kuid ootamatult avastasin enda jaoks ooperi – meenub Vanemuise „Carmen“ Vivian Kallastega peaosas ja Estonia „Don Carlo“ Pille Lillega Elisabethi rollis – ning klassikalise opereti: Lehári „Lõbus lesk“ Helgi Sallo ja Jassi Zahharoviga oli tohutu elamus – näha, kuidas nad lausa elasid laval. Nii hakkas laulmine mind rohkem huvitama, tundsin, et suudan end lauldes paremini väljendada kui viiulil.

Kas laulda originaal- või emakeeles? See on kahe otsaga asi. Klassikalisi asju on ju ilus teha originaalkeeles, näiteks „Carmenit“ laulda prantsuse keeles. Aga Nargen Operaga olid Haydni ooperid eesti keeles, sest neis on palju retsitatiive, mis emakeeles on kindlasti arusaadavamad. Arvo Pärdi õhtul, kus laulsin ka prantsuse keeles, oli kuulajale antud võimalus lugeda sõnumit sünkroonis ka eesti keeles, ja see oli fantastiline.

Helen alustas lauluõpinguid 1994. Pärast keskkooli õppisin H. Elleri nim Tartu Muusikakoolis Aino Kõivu juures; EMAs õpetas Pille Lill, stuudiumi lõpetasin aga Peterburist pärit Tamara Novitsenko klassis, kellelt sain ehedat teavet vene muusika interpretatsioonist.

Edasi täiendas Helen end kolm aastat Karlsruhe Muusikakõrgkoolis ja Ooperikõrgkoolis, hooajal 2002/2003 töötas ta Badeni Riigiteatri ooperistudios Karlsruhes. Sokratese stipendiumiga oli mul õnn täiendada end Ameerikast pärit kuulsa itaallanna Maria Venuti rahvusvahelises lauluklassis, tema ongi mu tehnilise baasi olulisim õpetaja. Mul on väga vedanud. Ühe õpetaja juurest teise juurde minnes ei ole lammutatud eelnevat, vaid areng on toimunud aste-astmelt, nagu sportlastel – järgmine treener jätkab juba saavutatud tasemelt. Jumal on juhtinud mind õigete õpetajate juurde. Inimese areng on alati individuaalne ja iga õpetaja annab midagi juurde.

Praegu olen kolmandat aastat EMTA magistrant Jaakko Ryhäneni klassis. Tahtsin temalt võtta eratunde, aga ta kutsus magistrirõppesse. Oktoobris tuleb Soomes tema

klassi kontsert, pidi olema välja müüdnud. On hästi oluline, et sul on kõrval inimene, kes sind kuulab, annab nõu ja kellega saab paljusid asju arutada.

Kas on tähtis õppida mujal? See on ülioluline – teine ümbruskond, uus kultuurikeskkond, enda maksmapanek selles jne.

Meilt on ju päris palju mindud ja jäädnud. Pakkumisi on minulgi olnud. Karlsruhe pakuti edasiseks tööd, kindlasti olnuks see baas, kust edasi minna. Palju aitas dirigent Alicia Mounk, temperamentne naine, kellega koos tegin ka nimirulli Rossini ooperis „Tuhkatriinu“. Tema soovitusel leidsin palju häid kontakte. Otsustasin teisiti, õieti oli see perekondlik otsus. Mul oli siis aastane poeg ja andsime aru, et ei ole võimalik elada nii, et isa elab Eestis ja ema Saksamaal. Otsus ei sõltu ju ainult minu elust, ma ei vastuta ainult iseenda eest. Olen töötanud oma mehele, et olen temaga nii heas kui halvas. Laps on väga suur kingitus, aga toob kaasa ka tohutu vastutuse, praegu on ta nelja-aastane. Üritasin talle ikka erinevaid laulukesi õpetada, palusin kaua, et laula midagi, ikka oli vastus: „Ei oska.“ Kuid äkki, kui laulsin kord kirikus, laps süles, hakkas ta kaasa laulma ja ütles ootamatult: „Emme, ma oskan laulda!“ See oli väga armas.

Tööd ja ema rolli jagada on väga raske. Mul on olnud abilisi, praegu käib laps lasteaias, kus talle ei meeldi, ta on ema küljes kinni. Mul on väga mõistev mees. Ta töötab finantsalal, ka tema töö on pingeline, aga siiski päevane. Oleme suutnud oma graafikud paika panna ja ta aitab nii palju kui võimalik.

Kust tuleb suurepärase füüsiline vorm? Arvan, et looduse poolt on antud vastupidavus ja vitaalsus. Iga etendusega läheb meeletult jõudu. Söön siis kõvasti pastat ja joon vitamiinijooke. Ei saa küll öelda, et ma väga palju sporti teen. Käin ujumas, mulle meeldib läbida pikka maad. Lapsega võtame ette jalutusretki. Kui algab tööperiood, siis kilod lendavad... Peab sundima end sööma, et energiat taastada.

Uue rolli õppimine käib nüüdki vahel viiuliga. Mul on meistripill, Meri viiul. Laps tellib, et ma mängiksin. Õpin ka klaveri taga. Tekst jääb üldiselt hästi pähe, erinevates keeltes õppimine võtab siiski aega, aga see kuulub töö juurde.

Heleni arvates on Rahvusooperi seis praegu väga hea. Mitme põlvkonna osalemine teatris annab kindla tunde ja baasi. On tulnud uusi andekaid inimesi. Noored on saanud häid pakkumisi, neid usaldatakse, sealt tuleb ka praktika. Ka novembris esietenduvasse Rossini „Tuhkatriinusse“, kus Helenil nimiosa, on kaasatud palju noori soliste.

Helen armastab lavatöö kõrvalt lugeda. Üks lemmikuid on Bulgakovi „Meister ja Margarita“. Või Paolo Coelho, kes kirjutab lihtsas, kuid sümbolises keeles lugusid inimese vaimsetest otsingutest. Hiljuti lugesin Tõnis Mägi raamatut, see on aus. Armastan luulet – Alliksaart, Tagoret.

Meeldib moekunst. Reet Aus on super, Zoja Järg teeb mulle esinemisteks õhtu-

kleite. Kostüüm on ju osa lavainimese elust!

Klassikalist muusikat ei kuula palju. Olen iga päev selle sees, aga eemal olles tekib nälg. Lapsepuhkuse ajal kuulasin palju oopereid ja avastasin, kui väga ma seda vajan. Mu lemmikud on ka Sting, Lenny Kravitz ja Queen, eesti muusikast Hedvig Hanson, Tõnis Mägi, vennad Johansonid ja Urbid, Timo Lige, Tanel Padar ja Genialistid.

Helenil on üks suur unistus – et näiteks Arvo Pärt või keegi teine, kes teemat valdab, kirjutaks tugeva positiivse sõnumiga vaimuliku ooperi ja ta võiks selles osaleda. Sain maigu suhu Pärdi kantati lauldes. Ettekande järel ütles näiteks Madis Kalmet, EMTA näitlemise õpetaja, et ta oli nii puudutatud loost, mille ma laulmise kaudu edasi andsin. Mul on hea meel, kui inimesed leiavad etendusest sõnumi ja ei lahku tühjalt, mõeldes, et õhtu on raisatud. Mulle meeldib teha asju, mis mind enastki väga puudutavad.

Üles kirjutanud RAILI SULE

Harri Rospu fotod